

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
Az AJB-1520/2015. számú ügyben**

Előadó: dr. Blaskovits Márta

Az eljárás megindítása

Egy magánszemély 1996-ban eltulajdonított gépjárműve utáni gépjárműadó fizetési kötelezettségét sérelmezve fordult a Hivatalhoz. A panaszos beadványában megírta, hogy 1996-ban eltulajdonították gépjárművét, erre tekintettel az önkormányzati adóhatóság egészen 2014. évig nem küldött részére gépjárműadó fizetésre vonatkozó felszólítást, azonban közel húsz év távlatában az önkormányzati adóhatóság az elmúlt év során ismételten az eltulajdonított gépjármű vonatkozásában gépjárműadó megfizetésére kötelezte. A panaszos sérelmesnek tartja az önkormányzati adóhatóság eljárását, tekintettel arra, hogy közel húsz év elteltével már nem tudja igazolni, hogy a gépjármű ellopásával kapcsolatban a rendőrségen feljelentést, az okmányirodánál pedig bejelentést tett, és hogy erről az önkormányzati adóhatóságot is értesítette. Az ügyben felmerült a hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való joggal valamint a jogorvoslati joggal összefüggő visszásság, illetve azok közvetlen veszélyének a gyanúja. Erre tekintettel az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (továbbiakban: Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam.

Vizsgálatom során áttekintettem a gépjárműadóra vonatkozó központi szabályozást, valamint tájékoztatást kértem a Batéi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjétől.

Érintett alapvető jog

- Hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való jog [*„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”* Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]
- Jogorvoslathoz való jog [*„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírói, hatósági vagy más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti.”* Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]

Alkalmazott jogszabályok

- a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Gjt.)
- a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Kknyt.)
- az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Art.)
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.)
- Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.)
- a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet)
- a közúti közlekedés rendőrhatalósági igazgatásáról szóló 20/1990. (VIII. 6.) BM rendelet (a továbbiakban: R.)

A megállapított tényállás

1. Beadványában a panaszos megírta, hogy 1996-ban tulajdonosa volt egy gépjárműnek, melyet azonban a fent említett évben elloptak. A rendőrségen ismeretlen tettes ellen feljelentést is tett, melyről – az akkori lakóhelyének megfelelően – a kaposvári önkormányzati adóhatóságot valamint a kaposvári okmányirodát is értesítette.

Az elmúlt évek során az eltulajdonított gépjárművel kapcsolatban egyszer kereste meg a kaposvári önkormányzat, de akkor még a panaszos a szükséges igazolások bemutatását követően mentesült a gépjárműadó fizetési kötelezettség alól. Gépjárműadó fizetési kötelezettséggel összefüggésben az önkormányzati adóhatóság egészen 2014. évig nem küldött felszólítást a panaszos részére, azonban közel húsz év távlatában a batéi önkormányzati adóhatóság az elmúlt év során a fenti gépjármű vonatkozásában 2014. I és II. félévére vonatkozóan gépjárműadó megfizetésére kötelezte. Panaszos előadta továbbá, hogy 2002-ben költözött Baté községbe, és sajnos a költözés következtében valamint majdnem húsz távlatában már nem állnak rendelkezésére az 1996-ban a rendőrségen tett feljelentésre valamint a kaposvári önkormányzatnál és okmányirodánál tett bejelentésére vonatkozó dokumentumok.

2. A panaszban foglaltak megalapozott kivizsgálása céljából *Batéi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjétől* (a továbbiakban: önkormányzati adóhatóság) tájékoztatást kértem az ügyre vonatkozóan.

Az önkormányzati adóhatóság arról tájékoztatott, hogy a panaszos a 1996-ban szerezte meg az ügyben érintett Lada típusú személygépjármű tulajdonjogát, melyet ugyanebben az évben eltulajdonítottak. A beadványozó ekkor még Kaposváron lakott, és csak 2002. évben költözött Baté községbe. A panasszal érintett gépjármű a mai napig panaszos nevében szerepel, az ügyfél ugyanis nem kérte a gépjármű forgalomból történő kivonását. Az önkormányzati adóhatóság elmondta továbbá, hogy „*nem szeretné, ha az ügyfelet hátrány érje amiatt, hogy egy korábbi esetleges mulasztásból jogtalanul kelljen adót fizetnie*”. Mindezekre tekintettel az önkormányzati adóhatóság intézkedett arra vonatkozóan, hogy panaszos gépjárművét a forgalomból kivonják, adófizetés hiánya miatt. Kiemelte továbbá, hogy természetesen ez nem jelent végleges forgalomból történő kivonást, a forgalomból való kivonás csak időleges és csak az adó megfizetési kötelezettségig tart, a végleges kivonást továbbra is a tulajdonosnak kell kérelmeznie. Az okmányiroda a panaszban érintett gépjárművet a SO-04B/OKM/4765-2/2015. sz. határozatával a forgalomból kivonta, erre tekintettel egyelőre a jövőre nézve adókötelezettség nem terheli a panaszost.

3. A *rendeletkezésemre álló iratanyagok* szerint az önkormányzati adóhatóság 2014. február 5. napján kelt B/227/2014./589. számú határozatában panaszost Lada típusú személygépjármű után 2014. I. félévére 3080 Ft, 2014. II. félévére 3080 Ft (összesen tehát 6160 Ft összegű) gépjárműadó megfizetésére kötelezte. (A levél 2014. március 10. napján került átvételre, azonban a panaszos helyett más személy vette azt át.) Az önkormányzati adóhatóság az adókötelezettséget megállapító határozat közlését követően 2015. február 10. napján kelt, B/288/2014. számon iktatott levelében tájékoztatta panaszost a fennálló gépjárműadó tartozásáról valamint arról, hogy az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 55/B. §-a alapján az önkormányzati adóhatóság a helyi adó és gépjárműadó vonatkozásában 100.000 – magánszemélyek esetében ötvenezer – forintot elérő, 90 napon keresztül folyamatosan fennálló adótartozással rendelkező adózó nevét, lakóhelyét, székhelyét, telephelyét, adóazonosító számát és az adótartozás összegét a helyben szokásos módon közzéteszi. (A levelet a panaszos helyett más személy vette át.) Az önkormányzati adóhatóság 2014. augusztus 5. napján kelt, B/900-138/2014. számon iktatott levelében ismételtelen felhívta a panaszos figyelmét gépjárműadó tartozására, valamint az Art. fentebb hivatkozott 55/B. §-ában foglaltakra. (A levelet panaszos meghatalmazottja 2014. augusztus 12. napján vette át.)

Panaszos ezt követően „Kifogásolás” megnevezésű, 2014. augusztus 14. napján kelt – önkormányzati adóhatósághoz 2014. augusztus 18. napján megérkezett – levelében a B/900-138/2014. számon iktatott gépjárműadó tartozásról szóló tájékoztató levéllel összefüggésben elmondta, hogy „*mint már az év elején jeleztem Önök felé*”, a gépjárművet ellopták.

Leírta, hogy ezt a tényt még 1996-ban jelezte a kaposvári önkormányzati adóhatósága felé, valamint az ismeretlen tettes ellen tett feljelentésről készült rendőrségi jegyzőkönyvet is átadta, ekkor arról tájékoztatták, hogy a gépjárművet „*törölték a nevérol*”. Panaszos fenti levelében külön is kiemelte, hogy *sérelmezi, hogy egy hivatali mulasztás, illetve hiba miatt ismételten foglalkoznia kell ezzel az ügyvel, erre tekintettel kérte az intézkedést, valamint a kirótt adó törlését*. E levéllel egy időben panaszos szintén „*Kifogásolás*” megnevezésű levélével a Somogy Megyei Kormányhivatalhoz (is) fordult. A Somogy Megyei Kormányhivatal 2014. augusztus 25. napján kelt SOB/2/736-2/2014. számon iktatott levelében felhívta az önkormányzati adóhatóságot, hogy az Art. 137. §-a alapján a panaszos ügyével összefüggésben keletkezett iratanyagokat az ügyre vonatkozó véleményével együtt terjessze fel.

Az önkormányzati adóhatóság a Somogy Megyei Kormányhivatal felhívását követően 2014. szeptember 10. napján kelt és B/926-3/14 számon iktatott levelében a panaszost felkérte, hogy gépjárműadó ügyének tisztázása végett 2014. szeptember 15. napján jelenjen meg az önkormányzati adóhatóság előtt. Panaszos fent jelzett időpontban megjelent az önkormányzati adóhatóság előtt, melyről B/926-3/2014. sz. alatt iktatott jegyzőkönyv készült. A panaszos a jegyzőkönyv tanúsága szerint büntetőjogi felelősségének tudatában nyilatkozta, hogy Lada típusú gépjárművét eltulajdonították, erre vonatkozóan feljelentést tett a rendőrség előtt, melyre vonatkozó dokumentumok már nem állnak rendelkezésére, továbbá, hogy a kaposvári okmányiroda felé gépjárművének ellopására vonatkozóan bejelentést tett. A jegyzőkönyvben az adóhatóság részéről rögzítésre került, hogy *„Fent nevezett személy részére, 589 mutató számon év elején kiküldésre került a határozat, az ügyfél írásbeli reklamációt nem nyújtott be, telefonon tett kifogást.”*

Az önkormányzati adóhatóság 2014. szeptember 16. napján kelt és B-926-4/2014. számon iktatott levelében felterjesztette a Somogy Megyei Kormányhivatal részére az ügyre vonatkozó releváns iratokat, valamint állásfoglalását. Külön kiemelését érdemel, hogy az önkormányzati adóhatóság arról tájékoztatta a Somogy Megyei Kormányhivatalt, hogy *„az ügyfél telefonált, ahol sérelmezte azt, hogy az adó korábban kivetésre került”,* továbbá rögzíti a felterjesztés, hogy egy *„korábbi adóügyi ügyintéző tájékoztatása alapján – aki jelenleg is a hivatalunknál járasi ügysegéd – elmondta, hogy emlékszik rá, hogy amikor ideköltözött [Báté községbe] az ügyfél, hozott egy rendőrségi jegyzőkönyvet arról, hogy ezt a gépjárművet ellopták, de akkor is jelezte felé, hogy ezt az okmányirodában is rendezni kellene.”* Ezen okmányok alapján tehát az adóügyi ügyintéző nem vetette ki az éves adót egészen 2014-ig, *„amikor új adóügyi ügyintéző intézte a kivetéseket”*.

A Somogy Megyei Kormányhivatal SOB/2/736-4/2014. számon iktatott és 2014. szeptember 24. napján kelt levelében tájékoztatta panaszost arról, hogy a járműnyilvántartás tartalmazza a Lada típusú gépjárművet és a nyilvántartás szerint a gépjármű még a tulajdonában van, erre tekintettel 2014. évben fennállt gépjárműadó fizetési kötelezettsége. Fentieken túl a Kormányhivatal tájékoztatta panaszost arról is, hogy az adófizetési kötelezettsége megszűnése érdekében a jármű nyilvántartásból való törlése iránt intézkednie kell a járási hivatal okmányirodájánál.

Az önkormányzati adóhatóság 2015. február 20. napján kelt és B/375/2015. számon iktatott levelében hívta fel ismételten panaszos figyelmét gépjárműadó tartozására, valamint az Art. fentebb hivatkozott 55/B. §-ában foglaltakra. (Panaszos e levelet 2015. március 8. napján vette át.).

Ezt követően 2015. április 8. napján – feltehetően a jegyző részére 2015. március 23. napján postázott, a Hivatalom főtitkára által megküldött megkeresése nyomán – a B-789-2/2015. sz.-on iktatott levélben az önkormányzati adóhatóság megkereste a Somogy Megyei Kormányhivatal Okmányirodáját a panaszos Lada típusú gépjárművének forgalomból történő kivonása végett.

A Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatala az SO-04B/OKM/4765-2/2015. számon meghozott határozattal a gépjárművet a gépjárműadó fizetési kötelezettség teljesítésének igazolásáig a forgalomból kivonta.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamely hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Tekintettel arra, hogy az Art. 10. § (1) bekezdés c) pontja szerint adóhatóságnak minősül az önkormányzat jegyzője, és mint helyi önkormányzati adóhatóság az Ajbt. 18. § (1) bekezdés a) pontja szerinti közigazgatási szerv, így eljárásának vizsgálata egyértelműen ombudsmani hatáskörbe tartozik.

II. A vizsgált alapjog tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az állampolgári jogok országgyűlési biztosa következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi tesztek.

A jelentés megállapításaival összefüggésben ismételten hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi élel azt mondta ki azt, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”*

A panaszos alapvetően azt sérelmezte, hogy közel húsz év távlatában hívta fel az önkormányzati adóhatóság, – egy már 1996-ban eltulajdonított gépjármű után – gépjárműadó fizetési kötelezettségének teljesítésére, ezért vizsgálatom elsősorban arra irányult, hogy az önkormányzati adóhatóság eljárása során érvényesült-e a panaszos hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való joga.

1. A közigazgatási eljárások tisztességességének követelményét az Alkotmány nem nevesítette, az alatt a tulajdonképpeni tisztességes eljárást és összetevőit, másrészt pedig a közigazgatási eljárás tisztességességét értette. E körben kimondta, hogy az alanyi jogok érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos követelményéből erednek, de szoros kapcsolatban állnak a jogegyenlőséggel, a törvény előtti egyenlőséggel is. A megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban ugyanis a jogbiztonság az, ami sérelmet szenved [75/1995. (XI. 21.) AB hat.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a „tisztességes” kifejezés túlmutat a szabályszerűségen, a jogszabályok szövegének betartásán. A *tisztességes eljárás követelménye* olyan minőség, melyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. A taláros testület e határozatban kiemelte továbbá, hogy az egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat]. Az Alaptörvény hatályba lépésével immár önálló jogként, önálló követelményként jelent meg a hatósági eljárások tisztességességének követelménye. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. Ugyanakkor a korábbi, fent hivatkozott döntésekben megállapított követelmények továbbra is irányadóak, ahogyan azt a 22/2012. (V. 11.) AB határozat is kimondta.

2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy *jogorvoslattal éljen az olyan bírói, hatósági vagy más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti*. A jogorvoslathoz való jog az Alaptörvény rendszerében alapvető jog, amelyet az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint törvényben kell szabályozni, és amely csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

II. Az ügy érdeme tekintetében

A gépjárműadó fizetési kötelezettség panaszos vonatkozásában való fennállásának kérdésével összefüggésben annak vizsgálata szükséges, hogy egyrészt a panaszos a Lada típusú gépjármű tekintetében az adó alanyának minősül-e és terheli-e adófizetési kötelezettség, másrészt annak kiemelt vizsgálata is indokolt, hogy az önkormányzati adóhatóság eljárása során érvényesült-e a panaszos hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való joga.

1. Az eltulajdonított gépjármű után fizetendő adó alanyának és adófizetési kötelezettsége fennállásának kérdése

A Gjt. 1. § (1) bekezdése alapján a magyar hatósági rendszámtáblával ellátott gépjármű, pótkocsi, valamint Magyarország területén közlekedő, külföldön nyilvántartott tehergépjármű (a továbbiakban együtt: gépjármű) után gépjárműadót, míg a nem kizárólag magánhasználatú személygépkocsi után – a gépjárműadó fizetési kötelezettségtől függetlenül – cégautóadót kell fizetni. A Gjt. 2. (1) bekezdése alapján az adó alanya az a személy aki/amely a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Kknyt.) alapján vezetett járműnyilvántartásban az év első napján üzemben tartóként, ennek hiányában tulajdonosként szerepel. Ugyanezen jogszabály (7) bekezdése rögzíti, hogy az adóévre járó adót az adóalany köteles megfizetni.

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 176. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az adóhatóság a gépjárműadót az Art. 3. számú mellékletének G) pontjában meghatározott adatszolgáltatás tartalma alapján állapítja meg kivetéssel. Ennek megfelelően a közúti közlekedési nyilvántartási szerv, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását kezelő központi szerv a járműnyilvántartásból, valamint az 1992. évi LXVI. törvény szerinti nyilvántartásból a január 1-jei állapotnak megfelelő adatokat január 31. napjáig közli a gépjármű kivetésére illetékes önkormányzati adóhatósággal.

A rendelkezésemre álló iratanyagok alapján megállapítható, hogy a *panaszos* a Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatala Okmányirodai Osztálya által 2014. február 4. napján elektronikus úton megküldött *járműnyilvántartás adataira vonatkozó tájékoztatása alapján a Lada típusú gépjármű tulajdonosaként szerepelt, mind 2013. január 1. napján mind pedig 2014. január 1. napján.*

Ugyanakkor a gépjármű 1996-os ellopásakor hatályban volt Gjt. 4. § (3) bekezdés b) pontja a gépjárműadó fizetési kötelezettség szünetelésére vonatkozóan az alábbi rendelkezést tartalmazta.¹ A Gjt. kimondta, hogy kérelemre szünetel az adókötelezettség, ha a gépjármű jogellenesen került ki az adóalany birtokából. A szünetelés a jogellenes cselekmény bekövetkezését követő hónap első napjától annak a hónapnak az utolsó napjáig tart, amelyben a gépjármű az adóalany birtokába visszakerült, *illetőleg a rendőrhatóság igazolja, hogy a gépjármű nem került vissza az adóalany birtokába.* A rendőrhatóság igazolása alapján a szünetelés időszakára időarányosan eső adó alól végleg mentesül a gépjármű. (A Gjt. fenti rendelkezése lényegében azóta is változatlan tartalommal érvényesül, azonban 2003. XI. 14. napjával kiegészítésre került azzal a korábbi tartalmából egyébként is következő rendelkezéssel, amely szerint *ha a gépjármű nem kerül vissza az adóalany birtokába, akkor a jogellenes állapot bekövetkezésének időpontját követő év utolsó napján az adóalany ezen gépjárműve utáni adókötelezettsége megszűnik.*) A Lada típusú gépjármű 1996-os eltulajdonítása valószínűsítésének időpontjában hatályos, a közúti közlekedés rendőrhatósági igazgatásról szóló 20/1990. (VIII. 6.) BM rendelet (a továbbiakban: R.) 10. § (1) bekezdése kimondta, hogy a gépjármű forgalmi engedélyének jogosítottja az a természetes vagy jogi személy, ezek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezete, akit a rendőrhatóság a gépjármű tulajdonosaként nyilvántartásba vesz és a forgalmi engedélybe bejegyezteti. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdésének b) pontja rögzítette, hogy a gépjármű tulajdonosa a rendőrhatóságnak az e célra rendszeresített, térítésköteles formanyomtatványon, 15 napon belül köteles bejelenteni a gépjármű üzemeltetésének – a gépjármű elhasználódása vagy bármely más okból történő – végleges megszűnését.

A rendelkezésemre álló iratanyagok alapján megállapítható, hogy *panaszos* ennyi idő eltelte után pusztán valószínűsíteni tudta azt, hogy e bejelentési kötelezettségének eleget tett. E kötelezettsége megtörténtét valószínűsíti többek között az önkormányzati adóhatóság 2014. szeptember 16. napján kelt és B-926-4/2014. számon iktatott felterjesztő levele, melyben arról tájékoztatta a Somogy Megyei Kormányhivatalt, hogy egy „*korábbi adóügyi ügyintéző tájékoztatása alapján – aki jelenleg is a hivatalunknál járási ügysegéd – elmondta, hogy emlékszik rá, hogy amikor ideköltözött [Baté községbe] az ügyfél, hozott egy rendőrségi jegyzőkönyvet arról, hogy ezt a gépjárművet ellopták.*”. Szintén a *panaszos* állítását támasztja alá az is, hogy majdnem 18 éven át nem szabtak ki gépjárműadót *panaszossal* szemben. Külön kiemelés érdemel fentiekkel összefüggésben az is, hogy *panaszos* a B/926-3/2014. sz. alatt iktatott jegyzőkönyv tanúsága szerint büntetőjogi felelősségének tudatában nyilatkozta, hogy Lada típusú gépjárművét eltulajdonították, erre vonatkozóan feljelentést tett a rendőrség előtt, melyre vonatkozó dokumentumok már nem állnak rendelkezésére, továbbá, hogy a kaposvári okmányiroda felé gépjárművének ellopására vonatkozóan bejelentést tett.

¹ A gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény 4. § (3) bekezdés b) pontjának 1996. I. 01.-1997. XII. 31. közötti hatályállapota

E körülményekre tekintettel, és különös figyelemmel arra, hogy a gépjármű eltulajdonításának tényét az önkormányzat nem vitatta, ezért azt eljárásomban – egyértelmű bizonyíték hiányában is – tényként fogadtam el.

Fentiekkel szoros összefüggésben fel kívánom hívni a figyelmet arra, hogy a helyi önkormányzat, mint költségvetési szerv köteles beszédni a központi költségvetés bevételeit, így a lakosságot terhelő befizetéseket, melynek részét képezi a gépjárműadó is. Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 97. § (2) bekezdése² egyértelműen rögzíti e kötelezettséget, amikor is kimondja, hogy helyi önkormányzat követeléséről lemondani csak törvényben vagy helyi önkormányzati rendeletben meghatározott esetekben és módon lehetséges.

Fentiekből következően, ha a panaszos gépjárműadó-fizetési kötelezettsége 1997 és 2014 adóévek között fennállt volna, és az önkormányzati adóhatóság nem tett intézkedést ennek behajtása iránt, akkor ez az Áht. 108. § (2) bekezdésének megsértését jelentette volna. Annak magyarázata, hogy ilyen intézkedésre nem került sor, az, hogy a panaszos adófizetési kötelezettsége – a Gjt. 4. § (3) bekezdés b) pontja alapján, tekintettel arra, hogy a gépjármű nem került vissza az adóalany birtokába – végleg megszűnt.

Mindezekre tekintettel megállapítom, hogy panaszos, mint adóalany gépjárműadó fizetési kötelezettsége 1996-ban végleg megszűnt, így nem volt megfelelő jogalapja annak, hogy 2014-ben az önkormányzati adóhatóság gépjárműadó-fizetési kötelezettséget állapított meg a panaszossal szemben. .

2. Az önkormányzati adóhatóság eljárása

Fentiekén túlmenően az önkormányzati adóhatóság eljárásával összefüggésben a következőkre kívánom még felhívni a figyelmet.

2.1. Az Art. 5. § (1) bekezdése alapján, ha maga az Art., vagy adót, adófizetési kötelezettséget, költségvetési támogatást megállapító törvény másként nem rendelkezik adóügyekben a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni. Az Art. hivatkozott rendelkezése azt jelenti, hogy adóügyekben az Art. – valamint jelen ügy vonatkozásában a Gjt. – által nem szabályozott kérdésekben az Ket. rendelkezéseit – mint mögöttes jogszabályt – kell alkalmazni, kivéve a Ket.-nek az eljárás megindítására, az újrafelvételi eljárásra, a hatósági szolgáltatásra, a végrehajtási eljárásra és az ügyfél kérelmére történő ellenőrzés lefolytatására, az ügyintézési rendelkezésre, elektronikus irat előterjesztése esetén az ügyintézési határidő kezdetére vonatkozó szabályait, a kiskorú adózó esetében az ügyintézés soronkívülségére és határidejére vonatkozó szabályait [Art. 5. § (2) bekezdése].

A panaszos egyedi ügyével összefüggésben mindenképpen szükséges felhívni a figyelmet a Ket. 37. § (1) bekezdésére, amely – mint mögöttes jogszabály adóhatósági eljárás keretében is alkalmazandó – kimondja, hogy a kérelmet tartalma szerint kell elbírálni akkor is, ha az nem egyezik az ügyfél által használt elnevezéssel.

A rendelkezésemre álló iratanyagok alapján megállapítható, hogy panaszos gépjárműadó fizetési kötelezettségének önkormányzati adóhatóság általi megállapítását követően több alkalommal is megfogalmazta aggályait. Panaszos első ízben – írásban – 2014. augusztus 14. napján kelt, „Kifogásolás” tárgyú levelében adott hangot az eljárással összefüggésben felmerült sérelmeinek, valamint kérte a kirótt adó törlését, azzal hogy e levéllel egy időben szintén „Kifogásolás” tárgyú levelével a Somogy Megyei Kormányhivatal intézkedését kérte ügyének előmozdítása érdekében.

² Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 108. § (2) bekezdése a gépjármű eltulajdonításakor hatályos állapota a következőképpen rögzítette az önkormányzatok e kötelezettségét. Az államháztartás alrendszereihez kapcsolódó vagyont ingyenesen átruházni, továbbá az államháztartás alrendszereinek követeléseiről lemondani csak törvényben, a helyi önkormányzatnál, a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott módon és esetekben lehet

A Somogy Megyei Kormányhivatal 2014. augusztus 25. napján kelt SOB/2/736-2/2014. számon iktatott levelében felhívta az önkormányzati adóhatóságot, hogy az Art. 137. §-a alapján a panaszos ügyével összefüggésben keletkezett iratanyagokat az ügyre vonatkozó véleményével együtt terjessze fel. Az Art. 137. §-a a fellebbezés adóhatóságnál történő felterjesztésére, valamint a fellebbezéssel érintett ügy iratainak felettes szervhez történő felterjesztésére vonatkozóan rögzít szabályokat. A Somogy Megyei Kormányhivatal SOB/2/736-4/2014. számon iktatott tájékoztató levelében panaszost arról informálta, hogy a járműnyilvántartás tartalmazza LADA típusú gépjárművet és a nyilvántartás szerint a gépjármű még a tulajdonában van, erre tekintettel 2014. évben fennállt gépjárműadó fizetési kötelezettsége. A rendelkezésemre álló iratanyagok szerint az önkormányzati adóhatóság 2014. február 5. napján kelt, gépjárműadó fizetési kötelezettséget megállapító B/227/2014./589. számú határozat 2014. március 10. napján került átvételre, azonban a panaszos helyett más személy vette azt át. A panaszos az Art. 136. § (4) bekezdésében biztosított határidőn belül nem nyújtott be fellebbezést, erre tekintettel az adófizetési kötelezettséget megállapító határozat jogerőre emelkedett.

Ugyanakkor a *Ket. hivatkozott rendelkezése alapján a panaszos „Kifogásolás” megnevezésű leveleiben megfogalmazott kirótt adó törlésére vonatkozó kérelme álláspontom szerint annak tartalma alapján fellebbezésnek minősül, még akkor is, ha azt a panaszos nem a fellebbezés előterjesztésére nyitva álló határidőn belül nyújtotta be. Az Art. 136. § (6) bekezdése alapján az elkésett fellebbezést, az elsőfokú adóhatóság érdemi vizsgálat nélkül elutasítja. Mindezekre tekintettel álláspontom szerint az önkormányzati adóhatóságnak végzést kellett volna hoznia panaszos "Kifogásolás" tárgyú, ugyanakkor tartalma alapján fellebbezésnek minősülő kérelme tárgyában. Az Art. 136. § (3) bekezdés c) pontja szerint önálló fellebbezésnek van helye a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzés ellen.*

2.2 Panaszos "Kifogásolás" megnevezésű, tartalma alapján fellebbezésnek tekinthető kérelmének elkésztésével összefüggésben több körülmény is kiemelésre érdemes.

Egyrészt a rendelkezésemre álló iratanyagok tanúsága szerint panaszos telefonon is előadta kifogásait³ adófizetési kötelezettségével összefüggésben, azonban e telefonhívás időpontja nem állapítható meg egyértelműen, csupán annyi hogy erre év elején kerülhetett sor (megjegyzendő, hogy a gépjárműadó fizetési kötelezettséget megállapító határozat 2014. március 10. napján került kézbesítésre). Az Art. 5. § (3) bekezdése alapján az elektronikus kapcsolattartásra és elektronikus ügyintézésre akkor van lehetőség, ha azt jogszabály az ügy típusának megjelölésével lehetővé teszi. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény elektronikus kapcsolattartásra és elektronikus ügyintézésre vonatkozó szabályait az ügyre vonatkozó jogszabályban meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. Tekintettel arra, hogy sem az Art., sem pedig a Gjt. nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, az ügyfél fellebbezést elektronikus úton is benyújthat, így a Ket. vonatkozó rendelkezéseinek áttekintése indokolt. A Ket. 99. § (3) bekezdése szerint – mely adóhatósági eljárásban is irányadónak tekintendő – fellebbezés benyújtásának hangkapcsolatot biztosító elektronikus úton, ideértve a telefont, vagy írásbelinek nem minősíthető elektronikus úton nincs helye. Fenti jogszabályhelyek alapján megállapítható, hogy helyesen járt el az önkormányzati adóhatóság abban a tekintetben, hogy panaszos telefonon előadott "kifogásait" nem tekintette fellebbezésnek, ugyanakkor az önkormányzati adóhatóságnak *tájékoztatnia kellett volna panaszost, mint adózót jogainak érvényesítése érdekében a fellebbezés írásban történő benyújtásának lehetőségéről, annak határidejéről és módjáról.*

³ E körülményre enged következtetni panaszos 2014. augusztus 14. napján kelt önkormányzati adóhatóságnak címzett „Kifogásolás” tárgyú levelének második mondata, melyet a panaszos azzal indít, hogy „*mint már az év elején jeleztem Önök felé*”; másrészt a B/926-3/2014. sz. alatt iktatott jegyzőkönyv, melyben az adóhatóság részéről rögzítésre került, hogy „*az ügyfél írásbeli reklamációt nem nyújtott be, telefonon tett kifogást.*”

Másrészt indokolt még rávilágítani 2014. február 5. napján kelt B/227/2014. /589. számú, gépjárműadó fizetési kötelezettséget megállapító határozat közlésének körülményeire. Fenti számú határozat átvételére 2014. március 10. napján került sor, melyet a tértivevény tanúsága szerint nem panaszos, hanem más személy vette át, azonban az átvételi jogosultság jogcímét a posta nem tüntette fel. A B/288/2014. számon iktatott, gépjárműadó fizetési kötelezettség fennállásáról szóló értesítő levelet szintén nem a panaszos vette át, azonban e tértivevény alapján sem állapítható meg, hogy az átvevő milyen jogcímen vette át a levelet. Az önkormányzati adóhatóság 2014. augusztus 5. napján kelt, B/900-138/2014. számon iktatott ismételt tájékoztató levelének átvételére 2014. augusztus 12. napján került sor, melyet már panaszos meghatalmazottja vett át. Megjegyzendő, hogy e levél panaszosi meghatalmazott által történő átvételét követően 6 napon belül fordult írásban "Kifogásolás" tárgyú levelével az önkormányzati adóhatósághoz. Megjegyzendő továbbá, hogy az önkormányzati adóhatóság, a panaszos „Kifogásolás” tárgyú levelét követően ismételt, megküldte panaszos részére a B/227/2014. /589. számú, gépjárműadó fizetési kötelezettséget megállapító határozatot, valamint a B/288/2014. számon iktatott, gépjárműadó fizetési kötelezettség fennállásáról szóló értesítő levelet, melyeket a tértivevény tanúsága szerint már a panaszos vett át 2014. szeptember 15. napján. Fenti levelek kézbesítésének körülményeit illetően felvetődik a kézbesítési vélelem megdöntésének jogintézménye, melyre vonatkozóan a Ket. 79. § (4) bekezdése rögzíti, hogy a címzett a kézbesítési vélelem beálltáról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a kézbesítési vélelem beálltától számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül terjeszthet elő. A Ket. 79. § (6) bekezdése rögzíti továbbá, hogy a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelemben elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják vagy az önhiba hiányát valószínűsítik. Ha a kérelemnek helyt ad a hatóság, a kérelmet benyújtó személyt eljárásjogi szempontból olyan helyzetbe kell hozni, mintha nem mulasztott volna. Ennek érdekében a hatóság a döntését módosítja vagy visszavonja, az eljárást megszüntető döntésének visszavonása esetén az eljárást folytatja, illetve egyes eljárási cselekményeket megismétel.

Az Art. és a Ket. idézett szakaszai alapján a panaszosnak az önkormányzati adóhatóság részére megküldött "Kifogásolás" tárgyú, a kirótt adó törlésére vonatkozó kérelme, annak tartalma alapján fellebbezésnek minősül, tehát az önkormányzati adóhatóságnak, alakszerű döntésben, tehát végzésben kellett volna döntenie a fellebbezés érdemi vizsgálat nélküli elutasítása tárgyában. Fentiekben túlmenően megállapítható továbbá az is, hogy azáltal, hogy az önkormányzati adóhatóság alakszerű döntés meghozatalát mellőzte az ügyben, megvonta a panaszostól az Art. 136. § (3) bekezdés c) pontjában biztosított végzésekkel szembeni önálló fellebbezés lehetőségét. Ezáltal a panaszosnak nem volt arra lehetősége, hogy fellebbezés keretében másodfokú adóhatóság döntsön egyrészt arról, hogy fellebbezése elkésettnek minősül-e, másrészt arról, hogy gépjárműadó fizetési kötelezettség terheli-e. Fentiekre tekintettel a vizsgált ügyben a panaszos hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való jogával, valamint jogorvoslathoz való jogával összefüggő visszásság áll fenn.

Intézkedésem

A vizsgált ügyben a panaszos *hatósági ügyek tisztességes intézéséhez valamint jogorvoslathoz való jogával összefüggő visszásságot állapítottam meg.*

Az Ajb. 32. § (1) bekezdése alapján kezdeményezem, hogy *Batési Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője, mint önkormányzati adóhatóság*

1. az Art. 135. § (1) bekezdése alapján jogszabálysértő 2014. február 5. napján kelt B/227/2014. /589. számú, gépjárműadó fizetési kötelezettséget megállapító határozatát vonja vissza, és

2. a jövőben fordítson fokozott figyelmet arra, hogy a döntés tartalmú adóhatósági cselekményekről alakszerű határozatot vagy végzést hozzon annak érdekében, hogy az adózók élhessenek a jogszabályok által biztosított jogorvoslathoz való jogukkal.

Budapest, 2015. július

Székely László sk.